

Jurjen Beumer

Vlakbij het huis waar ik woon wordt op dit moment een groot ziekenhuis gesloopt. Het gebouw is zo'n veertig jaar oud en telt veertien verdiepingen. Hapje voor hapje wordt het immense gebouw van bovenaf door grote drilboren en hijskranen letterlijk opgegeten. 's Ochtends trillen we ons bed uit, het lawaai is enorm en resoneert door de hele stad. Nieuwe huizen zullen op deze plek verrijzen. Onze buurt staat nog veel overlast te wachten voor het zover is; lange damwanden die de grond worden in geduwd en het eindeloze dreunen van het heien.

Slopen is een vak apart heb ik gemerkt. Het vereist een hele studie vooraf door sloopspecialisten. Aan het ruige werk ligt een heus sloopplan ten grondslag, want zomaar kan de boel instorten en komen mensenlevens in gevaar. Slopen is een zorgvuldig werk. Staal, hout en ander materiaal worden meteen gescheiden afgevoerd, het puin wordt ter plekke gemalen en kan zo gebruikt worden voor het aanleggen van wegen. Hoewel ik het lawaai afschuwelijk vind, ben ik gefascineerd geraakt door dit grote sloopproces. Vanuit mijn slaapkamer volg ik de afbraak en maak ik foto's totdat de skyline van het hoge gebouw straks geheel is verdwenen. Als ik ter plekke ga kijken staan er altijd veel anderen.

Het feitelijke slopen dat ik voor me zag werd opeens een metafoor door een stukje in *Trouw* van zaterdag 1 oktober 2005. Het ging over de PGA, de Protestantse Gemeente Amsterdam en opende als volgt: 'Meer dan de helft van alle protestantse kerkgebouwen in Amsterdam dreigt dicht te gaan. De banen van minstens zes predikanten staan op de tocht; ze krijgen een vertrekpremie mee.' Ik laat alle details even achterwege en zie een onttakeld gebouw voor me, een kerk die op instorten staat. 'Amsterdam' staat voor even zoveel andere plaatsen in Nederland, vooral in de randstad. De sloophamers zijn bij de fundamenten van het gebouw 'kerk' aanbeland. Ik zie het met tranen in de ogen aan. Tientallen jaren heeft men de leegloop kunnen opvangen met 'oud geld.' Maar ook dat oude geld raakt langzaam aan op. Ik zou benieuwd zijn hoeveel kerken er zouden moeten sluiten als er geen oud geld meer zou zijn. In mijn eigen stad zou zeker de helft weggesaneerd moeten worden?

De vragen die mij kwellen: moet de kerk, zoals dat ziekenhuis waar ik mee begon, ook eerst niet tot de grond toe worden afgebroken? Is dat de weg die de grote Bouwmeester met ons gaat hier in dit werelddeel, dat zijn Geest eerst schoon schip wil maken en alle overtolligheid wil wegblazen? Hebben we, toen de leegloop begon, wel een goed sloopplan gemaakt? Hebben we ons wel voldoende gerealiseerd dat de fonkelend-nieuwe wijn van het evangelie slecht gedijt in de oude zakken van het overbekende kerkenwerk (Lucas 5,37 e.v.) en dat we daardoor in de ogen van velen inderdaad letterlijk 'oude zakken' geworden zijn?

Het antwoord op deze vragen moet in de kerkelijke praktijk van alle dag gegeven worden. Zeker, kerkelijke beleidsmakers van hoog tot laag, van landelijk tot provinciaal mogen best allerlei blauwdrukken aanreiken, maar laat men achter de bureaus vandaan komen en zélf in de concrete praktijk van alle dag meedoen: een sloopplan samenstellen, stapje voor stapje nieuwbouw plegen, damwanden slaan om de fundamenten te verstevigen, heien om weer vaste grond onder de voeten te krijgen. Nieuw personeel vinden, en niet alleen dominees. Mensen die niet bang zijn om op kale rotsen te ploegen, mannen en vrouwen die bezieling en vreugde uitstralen en vol ondernemingszin zitten. Natuurlijk, ik kan nu rissen bijbelteksten aanvoeren die zeggen dat het God is die zijn kerk bouwt en dat wij slechts dienstknechten zijn. Maar dat woordje 'slechts' is veel te min voor arbeiders in de goddelijke wijngaard. We zijn volop partners die met de stuwkracht van de Eeuwige rond de tekentafel zitten en de piketpaaltjes slaan voor nieuwe kerk die áltijd voorbij het bekende ligt. Wie zo 'opereert' is eigenlijk permanent bezig met slopen én bouwen. 'Er is een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen.' (Prediker 3,3)

De sloop van het ziekenhuis in mijn buurt leert me dat we misschien wel te veel bezig zijn met bóuwen en te weinig oog hebben voor het slopen. Soms kan dat gelijk op gaan met renoveren, je maakt iets nieuws van het oude. Een andere keer moet het rigouzeuzer, het gebouw moet met de grond gelijk gemaakt worden. Aan u de vraag of er in uw gemeente voldoende drilboren aan het werk zijn geweest, of uw gemeente zich voldoende heeft laten opschudden en wakker schudden door de geestkracht van God. Zo ja, dan is uw gemeente of parochie gereed om mórgen al een nieuwe generatie van godzoekers te verwelkomen. Dan ook kunnen de werken van barmhartigheid aan mensen in nood een grotere reikwijdte krijgen. Mensen smachten naar zo'n plek van vrijheid en vreugde, hunkeren naar een vrijplaats van gerechtigheid en barmhartigheid.

Nog een keer loop ik naar het terrein van de slopers. Wat zie ik? Dat het allereerste deel van het ziekenhuis, een klassiek gebouwtje, blijft staan. Het is een monument. Ooit begonnen hier de zusters Franciscanessen met hun liefdewerk aan zieke mensen. In het hart van dit oude gebouw ligt een kapel. Temidden van slopers en hels kabaal zal de lofzang doorgaan. Wie meezingt met hart en ziel wordt een kei in slopen én bouwen.